

UDVIKLINGSPLAN
DET UDSATTE BYOMRÅDE
VESTERBRO/KGS. ENGHAVE

SYDHAVNEN
KØBENHAVNS KOMMUNE
2014

REVIDERET 15 AUGUST 2014. DER TAGES FORBEHOLD FOR AT DER KAN FOREKOMME
MINDRE ÆNDRINGER TIL INDHOLD, ØKONOMI OG TID FOR DE ENKELTE PROJEKTER.

UDVIKLINGSPLAN FOR SYDHAVNEN

FORMÅL

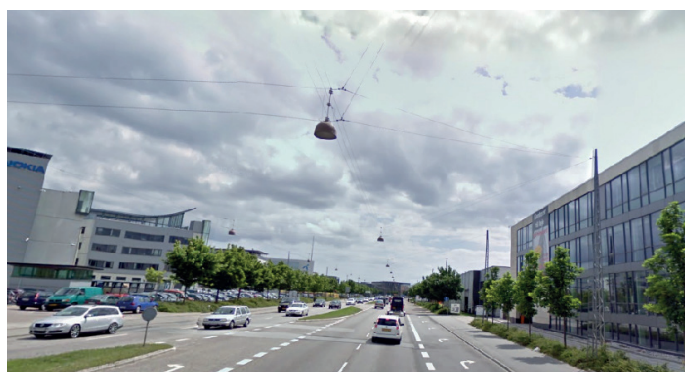
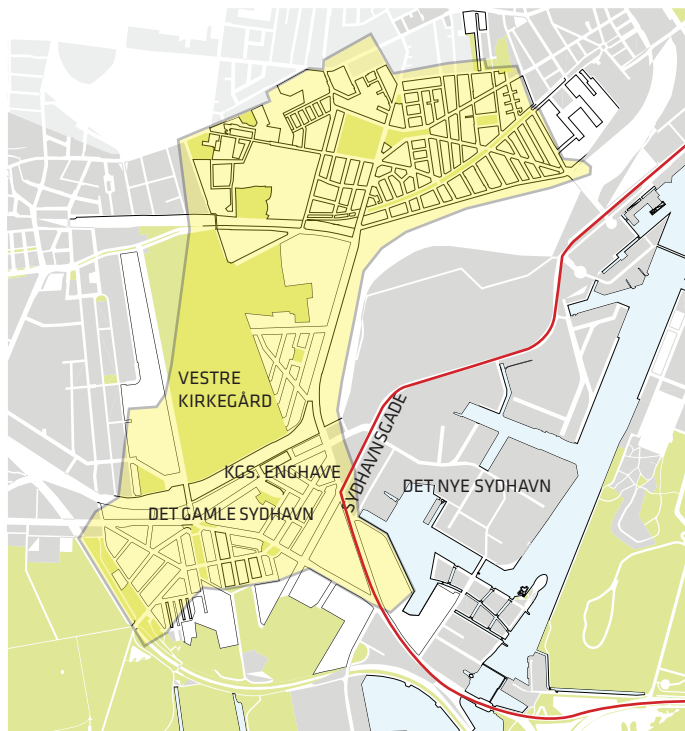
Det gamle Sydhavnen er en del af Vesterbro/Kgs. Enghave, som udgør et af seks udsatte byområder udpeget i Københavns Kommunes Politik For Udsatte Byområder.

Politik for Udsatte Byområder sigter mod at løfte de udsatte områder til københavnerniveau inden 2020. Det skal ske gennem en koordineret indsats på tværs af kommunens syv forvaltninger - i samarbejde med den almene boligsektor og andre relevante parter. Målet er at skabe lige muligheder for byens borgere gennem øget uddannelse, beskæftigelse og tryghed, jf. også Københavnerfortællingens vision om livskvalitet og vækst.

I budgetaftalen for Budget 2014 var parterne enige om, "... at der skal nedsættes en arbejdsgruppe, der frem mod forhandlingerne om budget 2015 skal kvalificere det videre arbejde for et sammenhængende Sydhavn og partnerskaber mellem relevante aktører i området. Aktører som Aalborg Universitet, relevante fonde, lokaludvalg, grundejere og boligorganisationer skal søges inddraget i partnerskaber om løsninger.... Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen skal i samarbejde nedsætte og understøtte arbejdsgruppens arbejde frem mod budget 2015."

Udviklingsplanen for Sydhavnen indeholder fire initiativer, der skal bidrage til at løfte området og skabe en bedre sammenhæng mellem det gamle Sydhavnen i Kongens Enghave og det nye Sydhavn i byudviklingsområdet på holmene. Initiativerne skal ses i sammenhæng med den kommunale kernerdrift, igangværende indsatser og de almene boligorganisationers investeringer i området. Gennem et tæt og forpligtende samarbejde opnås størst mulig udnyttelse og effekt af forskellige parter investeringer i fysiske og sociale indsatser.

>> Årets udviklingsplan "Sydhavnen" i det udsatte byområde Vesterbro/Kgs og koblingen imellem det nye- og det gamle Sydhavnen på tværs af Sydhavnsgade (Nederst).

AFTALER MED DE ALMENE BOLIGORGANISATIONER

De almene boligorganisationer står for betydelige investeringer i de udsatte almene boligområder. Der er behov for, at kommunen ligeledes investerer i at understøtte sammenhængen med den omgivende by. Udviklingsplanens initiativer bidrager til at skabe sammenhæng mellem almene og kommunale investeringer i Sydhavnen.

Initiativaftale

De almene boligorganisationer og Københavns Kommune er ved at indgå en gensidigt forpligtende initiativaftale om fælles tiltag og initiativer i det udsatte byområde. Aftalen omfatter bl.a. optimering af boligorganisationernes ejendomsdrift, udvikling af kommunens klubtilbud, styrket samarbejde om 18+ på tværs af forvaltningerne og samarbejde om at styrke beboersammenhængen, fremme af uddannelse og beskæftigelse og forbedre infrastrukturen.

Fysisk helhedsplan

Boligafdelingerne under AAB og AKB København på Sjælør Boulevard har igennem Landsbyggefonden fået bevilget samlet 400 mio. kr. til renovering. AKB København og 3B er yderligere i gang med at udvikle fysiske helhedsplaner for Frederiksholms Karré 8, 15, 18, Grønnegården og Tranehavegård. Derudover har Københavns Kommune givet støtte til to energidemonstrationsprojekter i Frederiksholms karré 3 og 15 (AKB København).

Boligsociale helhedsplaner

Boligorganisationerne AKB København og 3B har igangsat en boligsocial helhedsplan der omfatter i alt 22 afdelinger i Kgs. Enghave. AAB, AKB København og 3B har en helhedsplan for afdelingerne omkring Sjælør Boulevard. Helhedsplanerne samarbejder med kommunen om fælles mål og faglig udvikling med fokus på børn, unge og familier, udsatte grupper, uddannelse, beskæftigelse og erhverv samt sundhed. Helhedsplanernes borgernære aktiviteter bygger bro til kommunens sociale, fritids- og kulturtilbud og det organiserede fritidsliv. Helhedsplanerne er i drift 2013-2016. Den samlede økonomiske ramme udgør 25,3 mio. kr., hvoraf kommunens medfinansiering udgør 3,2 mio. kr.

UDFORDRINGER

Små boliger og udsatte borgere

Det gamle Sydhavn er kendetegnet ved en overvægt af små boliger med behov for renovering, modernisering og fremtidssikring. Der bor færre børnefamilier og langt flere enlige end i København som helhed. Andelen af arbejdsløse er højere, uddannelsesniveaet er lavere og der er flere med lav indtægt. Samtidig er der relativt mange beboere med misbrugsproblemer.

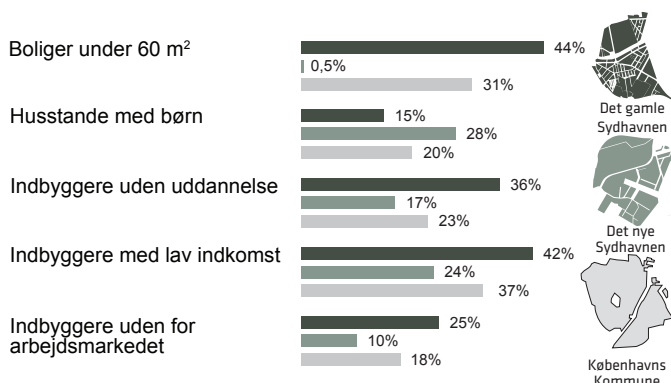
Markant kontrast mellem det nye og det gamle Sydhavn

Der er markant forskel på boligmasse og beboersammensætning mellem det gamle Sydhavn og de nye byudviklingsområder på Sluseholmen, Havneholmen og Teglnholmen, som det ses af grafikken nedenfor (Fig. 1). Naboområderne er også rent fysisk adskilt af den stærkt trafikerede Sydhavnsgade. Den trafikale barriere betyder, at der i dag er begrænset interaktion mellem naboområderne, og det medvirker til at forøge den sociale isolation af den gamle del af Sydhavnen.

Stagnerende handel og tomme butikslokaler

På trods af en forholdsvis høj befolkningstæthed og gode fysiske rammer for butikker, er der en lav købekraft og et stagnerende butiksliv i det gamle Sydhavn. Tomme erhvervslejemål skæmmer bybilledet og mindsker færdslen og trygheden.

Forskelle på det gamle Sydhavnen, det nye Sydhavnen og København generelt

Fig. 1: Sydhavnsgade repræsenterer ikke kun en fysisk barriere, men tegner også en skillelinje med væsentlige forskelle i boligudbud, antallet af børnefamilier, uddannelsesniveau, tilknytning til arbejdsmarkedet og indkomst(2011).

POTENTIALER OG LØSNINGER

Fysisk løft og nye aktiviteter

Det gamle Sydhavnen har en bystruktur, der fremstår arkitektonisk helstøbt. Bygningerne er af høj arkitektonisk kvalitet med gode muligheder for at tiltrække flere studerende og børnefamilier. Det vil fremme livskvaliteten, bokvaliteten og bomiljøet i området, hvis de planlagte renoveringer af almene boliger og kulturfaciliteter kombineres med uderumsforbedringer. En omdannelse af Scandiagade til parkstrøg med aktiviteter kan tilføre området motions- og opholdsmuligheder og samtidig understøtte lokalt erhvervsliv og tiltrække besøgende. Den kommende områdefornyelse kan bidrage til at skabe synergi mellem de kommunale, private og almene investeringer samt sikre lokal inddragelse i den videre udvikling af Sydhavnen.

Bedre forbindelser for et mere levende og sammenhængende sydhavnen

Byudviklingsområderne Carlsberg og det nye Sydhavn tilfører mange boliger, uddannelses- og arbejdspladser i områder, der grænser op til det gamle Sydhavn. Den kommende metrolinje vil få stor betydning for det gamle Sydhavn og skabe sammenhæng til resten af byen. Bedre forbindelser for bløde trafikanter og nye åbne passager gennem Vestre Kirkegård kan bidrage til at skabe større fysisk og social sammenhæng på tværs af byområderne i Sydhavnen. Med åbning af kirkegården bliver det naturskønne område mere tilgængeligt som rekreativt areal for beboere og besøgende.

Boligsocialt samarbejde om børn, unge og udsatte grupper

I det gamle Sydhavn er der en tradition for social rummelighed og for at beboerne tager ansvar for hinanden. Der er et udbygget samarbejde mellem kommunens forvaltninger og de boligsociale helhedsplaner. Parterne udvikler i fællesskab løsninger tæt på og sammen med borgerne. Det er afgørende at fastholde det boligsociale samarbejde for at understøtte en positiv udvikling i livsmulighederne for beboerne Sydhavnen – og i de udsatte byområder generelt.

Allerede igangsatte initiativer fra tidligere udviklingsplaner

- Områdefornyelse i 'det gamle Sydhavn' (MBBL + overførelsessag 2014)
- Realdania-finansieret analyse (COWI og Gehl Architects i samarbejde med Københavns Kommune), der rummer trafikale og bylivsmæssige studier af effekten af mulige fremtidige forbindelser på tværs af Sydhavnsgade.
- Unge i uddannelse – koordinator til etablering af praktikpladser mv. (MBBL-pulje)
- Udvikling af Karens Minde Kulturhus (etape 1) (Budget 2014)
- Renovering af Kvarterhuset Borgbjergsvej (Budget 2014)
- Fortsættelse af SydhavnCompagniets arbejde (Budget 2014)
- Støjreducerende asfalt på Sydhavnsgade, Borgbjergsvej og Enghavevej (Budget 2014)

PÅ KORTET SES DE I UDVIKLINGSPLANEN FORESLÅEDE INITIATIVER

INITIATIVER I SYDHAVNEN

1. Forbindelse over sydhavnsvej

Realdania finansierer analysen *Nye forbindelser i Sydhavn* (COWI og Gehl Architects i samarbejde med Københavns Kommune), der rummer trafikale og bylivsmæssige studier af effekten af en mulig fremtidig forbindelse på tværs af Sydhavnsvej. Analysen skal være grundlag for et evt. anlæg. Der arbejdes for medfinansiering af anlægget

i 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018	2018+	I Alt
Anlæg			[150.000]			[150.000]
Drift			xx			-

(Økonomiforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen)

2. Aktivitetspark i Scandiagade

AKB København har med støtte fra Realdania udviklet et koncept for omdannelse af Scandiagade til aktivitetspark og parkstrøg med elementer af klimasikring og med fokus på samvær, nærdræt og motion, ophold og natur. Dermed kan der skabes attraktive møde- og opholdssteder for en mangfoldighed af beboere og besøgende.

i 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018	2018+	I Alt
Anlæg	1.000	12.540	2.000	-	-	15.540
Drift	-	-	356	711	711	-

(Teknik- og Miljøforvaltningen)

3. Åbning af Vestre Kirkegård

Med fem nye inviterende åbninger til den i dag aflukkede Vestre Kirkegård, fra Sjælør Boulevard og Bavnehøj, kan det naturskønne område blive et større aktiv for de omkringliggende byområder. Nye forbindelseslinjer gennem kirkegården vil sikre en bedre sammenhæng og skabe mere tilgængelighed mellem byområderne Vesterbro, Bavnehøj, Kgs. Enghave, Carlsberg og Valby.

i 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018	2018+	I Alt
Anlæg	6.033	12.909	4.000	1.500	-	24.442
Drift	-	-	2.000	3.100	3.100	-

(Teknik- og Miljøforvaltningen)

Nordea Fonden yder tilskud til projektet

4. Karen's Minde Kulturhus etape 2

En revitalisering af Karen's Minde Kulturhus kan være en løftestang for Kgs. Enghave og bidrage til at fastholde social og kulturel mangfoldighed og rummelighed i området. Karen's Minde kan styrkes som et lokalt natur-, kultur- og aktivitetstilbud, der kan tiltrække mange besøgende. Budgetforslaget sker i forlængelse af midler givet til etape 1 (Budget 2014). Med etape 2 sker en ombygning af bibliotek, ny bygning til musik, performance, værksteder samt lokal radiostation.

i 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018	2018+	I Alt
Anlæg	8.900	-	-	-	-	8.900
Drift	-	300	300	300	300	-

(Kultur- og Fritidsforvaltningen)

BYDÆKKENDE INITIATIVER

Styrket boligsocial indsats

Den boligsociale indsats er afgørende for at løfte udsatte områder. Puljen til kommunal medfinansiering er opbrugt. En fortsat og styrket boligsocial indsats indgår som et tværgående budgøtønske, der dækker udsatte byområder i hele byen.

i 1.000 kr.	2015	2016	2017	2018	2018+	I Alt
Anlæg	1.500	19.600	27.100	21.700		69.900
Service	7.050	6.050	6.050	6.050	2.050	-

(Teknik- og Miljøforvaltningen)

S9a. Aktivitetspark i Scandiagade

12. august 2014

Sagsbehandlere
Kristian Overby
Anders Rosendal

Eksekveringsparat?

	JA / NEJ
Udvalgsbehandlet (TMU)	Nej
Kan igangsættes uden yderligere udvalgsbehandling	Nej

Baggrund

Politik for Udsatte Byområder udpeger seks udsatte byområder i København, herunder Vesterbro/Kgs. Enghave. I budget 2014 blev det aftalt, at der til forhandlingerne om budget 2015 skal kvalificeres forslag, der kan fremme et sammenhængende Sydhavn. Udviklingsplanen sætter derfor særligt fokus på Sydhavnen.

Dette budgetønske omhandler opførelsen af en aktivitetspark i Scandiagade. Udviklingsplanen indeholder herudover følgende budgetnotater:

- S9b. Åbning af Vestre Kirkegård (Teknik- og Miljøforvaltningen)
- S9c. Forbindelse over Sydhavnsgade (Økonomiforvaltningen)
- S9d. Karens Minde Kulturhus etape 2 (Kultur- og Fritidsforvaltningen)

Indhold

Scandiagade er et bredt gadeforløb i den centrale del af Kgs. Enghave, og gaden har en grøn midterrabat med vejareal på begge sider. På den ene side ligger en række af boligorganisationen AKB Københavns karréer, mens der på den anden side er et erhvervsområde. Gaden ender blindt ved Sydhavnsgade, hvor der er etableret en støjskærm, og Scandiagade er derfor meget lidt befærdet.

I takt med udviklingen af Kgs. Enghave – og resten af Sydhavnen – vil Scandiagade naturligt blive et centralt og aktivt byrum. Samtidig er gaden placeret i direkte forbindelse med nye infrastrukturprojekter som metroforbindelsen til Sydhavnen, en evt. ny forbindelse over Sydhavnsgade ved Scandiagades afslutning i øst og aktivitetssti/sikker skolevej til Skolen på Teglholmen på Borgmester Christiansens Gade i vest samt Scandiagade som skybrudsvej. I denne sammenhæng vil en aktivitetspark skabe en grøn og rekreativ kobling mellem eksisterende faciliteter og allerede igangsatte investeringer i Sydhavnen med bl.a. Aalborg Universitet og Teglholmen i øst og det centrale Kgs. Enghave med den nye Mozarts Plads og renovering af Kvarterhuset og Karens Minde Kulturhus i vest.

Forslaget til en ny aktivitetspark i Scandiagade har fem temaer:

- Samvær: Mødesteder og fællesskab
- Motion og idræt: Aktivitets- og bevægelsesmuligheder
- Ophold: Rekreative og attraktive opholdsmuligheder
- Natur: Naturoplevelser og bæredygtighed
- Klima: Et blå element i nærområdet

Aktivitetsparken vil tilbyde nye, aktive og gode rammer for såvel de eksisterende beboere som nyttilflyttende beboere i form af studerende, børnefamilier m.v. Aktivitetsparken vil samtidig være katalysator for, at borgere kan mødes på tværs af alder, køn, erhverv, kulturer og de nye og gamle kvarterer i bydelen.

Idéen til projektet kommer fra AKB København, der i samarbejde med Realdania har udviklet en samlet projektplan for en aktivitetspark i Scandiagade. Der er på nuværende tidspunkt udarbejdet et idekatalog, som viser, hvordan en aktivitetspark i Scandiagade kan komme til at se ud. Projektets næste fase vil være at konkretisere de forslag, som er beskrevet i idekataloget, og prioritere dem i forhold til projektets økonomi. Denne konkretisering vil ske i samarbejde med beboere og andre interessenter i området.

Scandiagade er i Konkretisering af skybrudsplanen København vest og Frederiksberg vest udlagt som en skybruds- og forsinkelsesvej. Der er derved mulighed for, at skybrudstiltagene kan udformes som grønne og blå elementer, der kan støtte op om naturoplevelser og bæredygtighed i aktivitetsparken. Aktivitetsparken i Scandiagade er imidlertid ikke afhængig af gennemførelsen af skybrudstiltagene.

Der er en positiv dialog med boligorganisationen AKB København om deres medvirken til projektet om at aktivere stueetager mod parken, f.eks. ved etablering af mikrobutikker. Dette er små butiksljemål, evt. med huslejetilskud, der bidrager til bymiljøet og giver mulighed for opstart af egen virksomhed som eksempelvis små kaffebarer, genbrugsbutikker, sandwichbutik m.v. Den endelige udformning af aktivitetsstrøget vil ske i dialog med lokale interessenter, herunder AKB København.

Aktivitetsparken på Scandiagade kræver i dens nuværende form ikke nedlæggelse af parkeringspladser.

Overordnede målsætninger og effekter

Budgetønsket vil bidrage til et trygt og mangfoldigt møde mellem områdets beboere og udefrakommende. Det styrker sammenhængen mellem lokalområdets funktioner og attraktioner.

Tabel 1. Oversigt over aktiviteter og afledt effekt

(Del)aktivitet	Afledt effekt
Aktivitetspark i Scandiagade	<ul style="list-style-type: none"> - En attraktion der kan samle det nye og det gamle Sydhavn. - Øget byliv i Kgs. Enghave der kan være gavnligt for lokale erhvervsdrivende og danne grundlag for mikrobutikker. - Mulighed for at dyrke motion i nærmiljøet kan føre til bedre sundhed og øget fællesskab. - Øget biodiversitet og bedre naturoplevelse i området igennem naturlig beplantning i aktivitetsparken og lokal håndtering af regnvand.
Beskæftigelseseffekt: (15,54 mio. kr.)	18,6 årsværk

Note: Beskæftigelseseffekten er beregnet med udgangspunkt i Københavns Kommunes definition, hvor 1 mio. kr. investeret i anlæg resulterer i 1,2 årsværk.

Bydele

Projektet vedrører Vesterbro/Kgs. Enghave.

Økonomi

Projektet har estimerede anlægsudgifter på 15,54 mio. kr. Der ansøges frem mod budgetaftalen for 2015 om ekstern finansiering af hele anlægsudgiften igennem R98-fonden samt Lokale- og Anlægsfonden. Såfremt der opnås hel eller delvis finansiering af projektet igennem fondsansøgningerne, tilbageføres de evt. overskydende bevilligede midler til kommunekassen. Såfremt der ikke opnås finansiering fra fonde, finansiere projektet alene af Københavns Kommune. Der skal som en konsekvens af projektet tilføres driftsudgifter fra 2017 på 0,36 mio. kr. i 2017 og 0,71 mio. kr. i 2018 og frem til vedligeholdelse af aktivitetsparken.

Udgifter til skybrudstiltaget, der ikke bedes om midler til i dette budgetønske, forventes at udgøre 30,5 mio. kr., hvoraf der er afsat 27,5 mio. kr. til terrænregulering og 3 mio. kr. til ledningsarbejder. Finansieringen vil ske gennem et medfinansieringsprojekt mellem Københavns Kommune og HOFOR. I praksis betyder det, at skybrudstiltaget finansieres over spildevandstaksten, og at der skal indsendes en ansøgning til Forsyningssekretariatet senest den 15. april 2015, hvorfra der kan forventes svar i september 2015. Projektet skal indskrives i spildevandsplanen.

Tabel 2. Anlægsudgifter og evt. afledte serviceudgifter

(1.000 kr. – 2015 p/1)	2014	2015	2016	2017	2018	I alt	*
<i>Anlæg</i>							
- Projektering		1.000	400			1.400	1.000*
- Anlæg			12.140	2.000		14.140	
Anlægsudgifter i alt		1.000	12.540	2.000		15.540	1.000*
<i>Afledte serviceudgifter</i>							
- Vedligehold og drift				356	711	1.067	
Afledte serviceudgifter i alt				356	711	1.067	

Tabel 3. Tidsangivelse

	Måned og år
Anlægsbevilling forventes givet	Februar 2016
Anlægsprojektet forventes igangsat	Marts 2016
Forventet ibrugtagningstidspunkt	Juni 2017

Tekniske oplysninger

Risikovurdering

Projektet vurderes at have en middel risiko, da der på nuværende tidspunkt er en del uafklarede forhold, der kan påvirke projektets tidsplan og økonomi.

Den primære risiko, som kan have betydning for projektets gennemførelse, er ejerforholdene, der på nuværende tidspunkt ikke er afklarede. Projektområdet er opdelt, hvor Københavns Kommune ejer 2/3 af arealet, mens teglværket Wevers ejer den resterende 1/3. Der arbejdes på, at Københavns Kommune kan overtage hele arealet. Dette er i proces, og der forventes en afklaring af ejerforholdene i løbet af 2014. Såfremt der ikke kan ske en overtagelse af arealet, er der en risiko for, at projektet ikke kan gennemføres. Er overtagelsen af arealet ikke på plads ved udgangen af 2014, kan det have betydning for projektets tidsplan. Scandiagade er samtidig en privat fællesvej, hvilket kan give problemer. Da borgerne ikke skal finansiere skybrudsvejen, forventes deres accept imidlertid.

Projektet kan endvidere blive påvirket af et andet tilstødende projekt, der omhandler etablering af en forbindelse over Sydhavnsgade. Der er endnu ikke truffet beslutning om dette, men hvis der træffes en beslutning, får det betydning for, hvor stor en aktivitetspark, der kan anlægges i Scandiagade. Der er som følge af dette en risiko for, at projektet i Scandiagade bliver mindre i areal end dette budgetnotat lægger op til. Er dette tilfældet, er det sandsynligt, at der vil blive brugt færre anlægsmidler. En reduceret anlægsudgift vil betyde, at overskydende midler tilbageføres til kommunekassen.

Den næste fase af projektet vil også kortlægge om der er forurenede jord samt ledningsforhold, parkeringsforhold m.v. Med den økonomi, der er afsat i budgetnotatet, vil projektet kunne håndtere disse forhold. Det betyder dog, at aktivitetsparkens indhold vil blive prioriteret i forhold hertil. Der vurderes ikke at være fremkommelighedsudfordringer for den almindelige trafik.

Tidligere afsatte midler

Der er ikke tidligere givet midler til formålet.

Henvisninger

Bypark for Sydbannerne

Idéen til projektet kommer fra AKB København, der i samarbejde med Realdania har udviklet en samlet projektplan for en aktivitetspark i Scandiagade:

<http://www.kab->

[bolig.dk/Files/Filer/Nyhedsbreve/KABnyt/Pr%C3%A6sentation%20Scandiagade%20A3_Komplet_lowres.pdf](http://www.kab-bolig.dk/Files/Filer/Nyhedsbreve/KABnyt/Pr%C3%A6sentation%20Scandiagade%20A3_Komplet_lowres.pdf)

12. august 2014

Sagsbehandler
Peter Andreasen

S9b. Åbning af Vestre Kirkegård

Eksekveringsparat?

	JA / NEJ
Udvalgsbehandlet (TMU)	Nej
Kan igangsættes uden yderligere udvalgsbehandling	Nej

Baggrund

De store kommunale kirkegårde i København har plads i overskud. Dette skyldes, at 95 % af københavnernes, der bliver begravet, i dag bliver brændt og nedsat i urner, som fylder mindre end kister. En brugeranalyse viser imidlertid, at københavnernes opfatter kirkegården som afsøndrede fra lokalområdet, hvor kirkegården er et "skjult" sted, som man selv skal opdage.

Vestre Kirkegård ligger i et udsat byområde med skoler, gymnasier, daginstitutioner og plejehjem som naboer. Ved at åbne kirkegården op, kan der skabes en positiv effekt på byområdets udvikling og for københavnernes generelt i form af flere grønne rum i byen.

Dette budgetønske omhandler åbning af Vestre Kirkegård. Udviklingsplanen indeholder herudover følgende budgetnotater:

- S9a. Aktivitetspark i Scandiagade (Teknik- og Miljøforvaltningen)
- S9c. Forbindelse over Sydhavnsgade (Økonomiforvaltningen)
- S9d. Karens Minde Kulturhus etape 2 (Kultur- og Fritidsforvaltningen)

Indhold

Teknik- og Miljøforvaltningen foreslår en række ændringer af Vestre Kirkegård. Disse ændringer vil ske indenfor rammer af den kirkelovgivning, der regulerer kirkegården og i respekt for kirkegårdsbrugerne.

Nye indgange (3,1 mio. kr.)

- Ny indgang langs Sjælør Boulevard samt stiforbindelse over for Københavns Åbne Gymnasium (2,6 mio. kr.).
- To nye indgange i hegnet ved Baunehøj overfor boligbebyggelsen ved Johan Kellersvej (0,3 mio. kr.).
- Ny indgang fra Sydbanestien til Frugtplantagen (0,2 mio. kr.).

Nye pladser ved eksisterende indgange (30,6 mio. kr.)

- Fornyelse af eksisterende indgang samt etablering af plads på hjørnet af Sjælør Boulevard og Vigerslev Allé (10,65 mio. kr.).

- Fornyelse af eksisterende indgang, opholdssted midt for Sjælør Boulevard samt ny plantning langs Sjælør Boulevard (13,3 mio. kr.).
- Fornyelse af eksisterende indgang samt etablering af plads på hjørnet af Sjælør Boulevard og Sydbanestien (6,65 mio. kr.).

Nye funktioner (14,7 mio. kr.)

- Etablering af æbleplantage, storbyhaver og skolehaver til læringsformål i kirkegårdens sydlige ende samt allé-struktur med forbindelse til Sydbanestien, i alt ca. 2.500 m² (6,0 mio. kr.). *(Der bedes også om midler til dette projekt i budgetnotatet G6. Grønne fællesskaber)*
- Lege- og bevægelsesplads for ældre mennesker (med inspiration fra Beijing i Kina, Spanien og Tyskland) med fokus på leg, bevægelse og træning for ældre mennesker (3,35 mio. kr.).
- Fire sundhedspladser med elementer til udstrækning og træning (5,35 mio. kr.).

Overordnede målsætninger og effekter

Målet er at åbne Vestre Kirkegård op for omverdenen og dermed styrke byens fællesskaber under hensyntagen til kirkegårdens primære rolle som begravningsplads. Ønsket er at skabe bedre forbindelser igennem kirkegården og invitere københavnere indenfor og lade dem opleve de kvaliteter, som findes her. På kirkegården er ønsket at give plads til nye funktioner og udfoldelsesmuligheder, der komplementerer kirkegårdens værdier og tilfører nyt identitetsskabende indhold til glæde for fællesskabet.

Tabel 1. Oversigt over aktiviteter og afledt effekt

Del(aktivitet)	Afledt effekt
Nye indgange	- Bedre forbindelser igennem kirkegården samt mere åben og inviterende adgang til arealerne.
Nye pladser ved eksisterende indgange	- Bedre sammenhæng mellem kirkegården og lokalområdet.
Nye funktioner	- Forbedret social interaktion, livskvalitet, øget tryghed og sundhed for lokale brugere. - Flere og nye brugere ind på kirkegårdene, så arealerne kan være til glæde for flere.
Beskæftigelseseffekt (48,4 mio. kr.)	58,1 årsværk.

Note: Beskæftigelseseffekten er beregnet med udgangspunkt i Københavns Kommunes definition, hvor 1 mio. kr. investeret i anlæg resulterer i 1,2 årsværk.

Bydele

Projektet vedrører Vesterbro/Kgs. Enghave.

Økonomi

Projektet har estimerede anlægsudgifter på 48,4 mio. kr. Der skal som en konsekvens af projektet tilføres øgede driftsudgifter fra 2017 og frem, idet projektet omhandler nye åbninger, nye pladser samt nye funktioner på kirkegårdene, som skal drives og vedligeholdes.

Teknik- og Miljøforvaltningen har ansøgt Nordea-fonden om midler til åbning af både Vestre Kirkegård og Bispebjerg Kirkegård. Nordea-

fonden har et almennyttigt og velgørende formål og støtter aktiviteter, der fremmer det gode liv inden for sundhed, motion, natur og kultur. Det er en betingelse for tilskuddet fra fonden, at Københavns Kommune selv finansierer 40 % af det totale beløb. Derfor indeholder dette budgetnotat et ønsket om de 40 % samt midler til dækning af fondsmoms, der er 17,5 % af de midler, som fonden finansierer.

I nedenstående tabel er anført de totale anlægsudgifter på 48,4 mio. kr. fordelt på de enkelte elementer samt midler til fondsmoms. Københavns Kommunes andel udgør 19,36 mio. kr. samt fondsmoms af den resterende del, der udgør 5,08 mio. kr., i alt = 24,44 mio. kr.

Såfremt Nordea-fonden ikke bevilger de ønskede midler, foreslår Teknik- og Miljøforvaltningen, at Københavns Kommunes bidrag på 24,44 mio. kr. anvendes til nye funktioner (14,0 mio. kr.), nye indgange (3,0 mio. kr.) og nye pladser i det omfang det er muligt.

Tabel 2. Anlægsudgifter og evt. afledte serviceudgifter

(1.000 kr. – 2015 p/1)	2014	2015	2016	2017	2018	I alt	*
<i>Anlæg</i>							
<i>Nye indgange</i>							
- Projektering		1.023				1.023	1.023*
- Anlæg			2.077			2.077	
<i>Nye pladser ved eksisterende indgange</i>							
- Projektering		4.550	4.550			9.100	4.550*
- Anlæg			5.000	9.000	7.500	21.500	
<i>Nye funktioner</i>							
- Projektering		4.500				4.500	4.500*
- Anlæg			5.700	4.500		10.200	
- Tilskud fra Nordeafonden		-4.040	-9.500	-9.500	-6.000	-29.040	
- Fondsmoms			5.082			5.082	
Anlægsudgifter i alt		6.033	12.909	4.000	1.500	24.442	10.073*
<i>Afledte serviceudgifter</i>							
- Vedligehold og drift				2.000	3.100	5.100	
Afledte serviceudgifter i alt				2.000	3.100	5.100	

Tabel 2. Tidsangivelse

Tidsangivelse	Måned og år
Anlægsbevilling forventes givet	April 2016
Anlægsprojektet forventes igangsat	April 2016
Forventet ibrugtagningstidspunkt	Mellem ultimo 2016 – ultimo 2018

Tekniske oplysninger

Risikovurdering

Projekterne vurderes kun at have en lille risiko i forhold til overskridelse af tidsplan og økonomi.

Det er dog nyt at arbejde med åbning og introduktion af nye aktiviteter på kirkegårdene, så der ligger en vis risiko i forhold til eksempelvis pårørendes oplevelse af dette. Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder netop nu med udarbejdelsen af en udviklingsplan for kirkegården, hvor lokale interessenter og pårørende involveres i planerne. Eventuelle reaktioner fra interessenterne kan dog finde sted, hvilket kan påvirke tidsplanen. Dette vil der blive taget højde for i tidsplanlægningen.

Der har den seneste tid været en del opmærksomhed på flytning af grave i forbindelse med anlægsprojekter. I forbindelse med udarbejdelsen af nærværende projekt har Teknik- og Miljøforvaltningen haft fokus på at finde arealer med så få aktive gravsteder som muligt. Æbleplantage og storbyhaver på Vestre Kirkegård etableres på arealer, hvor der tidligere har været begravelsesplads, men uden at komme ned i gravstederne, som er mindst 80 cm under terræn. Indgangene langs Sjælør Boulevard etableres i områder, hvor der ikke har været begravelsesplads.

I nogle af projekterne skal der håndteres jord, og når arbejdet foregår på en kirkegård, skal der tages særligt hensyn til jordhåndteringen. Jorden skal bl.a. soldes, og der kan være en mindre risiko for jordforurening, som også skal håndteres. Disse risici er inkluderet i den økonomi, der er afsat til projekterne. Det forventes ikke, at aktiviteterne påvirker trafikafviklingen udenfor kirkegården.

Projekterne planlægges, så se fremkommeligheden på kirkegården sikres, og påvirker gæsternes færden mindst muligt.

Tidligere afsatte midler

Der er ikke tidligere givet midler til formålet.

Bilag

Bilag 1. Oversigtsskitse

S9b. Bilag I. Oversigtskitse

Illustrationer over åbning af Vestre Kirkegård med pladser og nye funktioner.

